

STANJE I PERSPEKTIVA SVINJOGOJSKE PROIZVODNJE NA PODRUČJU BANOVINE

D. Škorput, D. Karolyi, K. Salajpal, Z. Luković

Sažetak

Svinjogojska proizvodnja na području Banovine ima dugu tradiciju, te značajan udio u stočarskoj te ukupnoj poljoprivrednoj proizvodnji. S obzirom na trenutno stanje svinjogojske proizvodnje i komparativne prednosti, postoje pretpostavke za daljnji razvoj svinjogojstva na Banovini. To se posebno odnosi na poticanje ekološke proizvodnje svinjskog mesa i prilagodbu Europskom zelenom planu, marketinško pozicioniranje mesnih prerađevina s dodanom vrijednošću s područja Banovine te povezivanje mesne industrije s uzgajivačima svinja. Pri tome je potrebno napraviti dodatni iskorak u promjeni strukture farmi prema broju rasplodnih grla, posebice obiteljskih gospodarstava, te edukaciji uzgajivača. Uz ekološki prihvatljiviji način držanja, koji rasplodnim svinjama i tovljenicima omogućuje prirodno ponašanje i time povećanu dobrobit, može se postići dodana vrijednost suhomesnatih i drugih proizvoda. Posebnost predstavlja banijska šara svinja, čija rastuća populacija može doprinijeti razvoju i dodatnoj vrijednosti svinjogojske proizvodnje na području Banovine.

Ključne riječi: svinje, razvoj, banijska šara svinja

Uvod

Područje Banovine omeđeno je na sjevernom dijelu rijekama Savom i Kupom, na istočnom i južnom dijelu rijekom Unom, odnosno granicom s Bosnom i Hercegovinom, a na zapadnom dijelu granicom između Karlovačke i Sisačko-moslavačke županije. Tako definirano područje obuhvaća ukupno 258.400 ha. Duga tradicija svinjogojske proizvodnje obilježje je ovog područja, kao i visok udio svinjogojstva u stočarskoj te ukupnoj poljoprivrednoj proizvodnji. O značaju svinjogojske proizvodnje na području Banovine svjedoče brojni povijesni zapisi, među kojima su najvažniji oni o postanku i razvoju lokalnih pasmina svinja na području Banovine: turopoljske (Ritzoffi, 1931.) te banijske šare svinje (Šram i sur., 1950.). Svinjogojska proizvodnja na području Hrvatske, pa tako i Banovine u prošlosti je bila organizirana kroz dva tipa proizvodnje; uzgoj na velikim farmama te na malim obiteljskim gospodarstvima. Uzgoj svinja na velikim svinjogojskim farmama odlikuje visoki intenzitet proizvodnje, visoka ulaganja u genetiku i tehnologiju, te visoki proizvodni rezultati u reprodukciji i tovu svinja. Drugi vid proizvodnje čine obiteljska poljoprivredna gospodarstva, koje odlikuju promjenjivi intenzitet proizvodnje, različite razine ulaganja i različiti tehnološki uvjeti, te posljedično, različiti proizvodni rezultati u reprodukciji i tovu (Tretinjak, 2009.). Veliki dio svinjogojske proizvodnje temeljio se na kooperaciji obiteljskih gospodarstava s lokalnom mesnom industrijom. Obiteljska poljoprivredna gospodarstva danas su dominantna u svinjogojskoj proizvodnji na području Banovine (Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu, 2021.).

Doc. dr. sc. Dubravko Škorput, dopisni autor, dskorput@agr.hr, Prof. dr. sc. Zoran Luković Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za specijalno stočarstvo, Svetošimunska cesta 25, 10000 Zagreb,
prof. dr. sc. Danijel Karolyi, prof. dr. sc. Krešimir Salajpal, Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za opće stočarstvo, Svetošimunska cesta 25, 10000 Zagreb.

Do početka Domovinskog rata (1991.-1995.) svinjogojstvo na području Banovine bilo je razvijeno zahvaljujući komparativnim prednostima koje područje Banovine ima za proizvodnju hrane za svinje, kao i razvijenoj mesoprerađivačkoj industriji, pri čemu je glavni pokretač razvoja stočarstva, tako i svinjogojstva bila Mesna industrija Gavrilović iz Petrinje. Sredinom 90-tih godina nakon završetka Domovinskog rata nije došlo do željene obnove obujma proizvodnje, kao ni obnove stočnog fonda. Nepovoljne promjene nisu posljedica samo ratnih razaranja, već i promjena u strukturi gospodarstva, depopulaciji područja Banovine iz ekonomskih razloga, te padom interesa za bavljenje stočarstvom i poljoprivredom među mlađom populacijom. Otvaranje tržišta ulaskom u Europsku uniju 2013. godine omogućio je uvoz jeftinog svinjskog mesa iz zemalja članica, pri čemu domaći uzgajivači svinja, pa tako i oni na području Banovine zbog loše strukture gospodarstava i slabijih proizvodnih rezultata nisu mogli konkurirati proizvođačima svinja na globalnoj razini. Pri tome je propuštena prilika za modernizaciju svinjogojske proizvodnje te podizanje proizvodnih rezultata malih i srednjih uzgajivača. Nažalost, svi navedeni razlozi još su više došli do izražaja nakon razornog potresa 29. prosinca 2020. godine.

Cilj rada je opisati trenutno stanje i pretpostavke za razvoj, te dati prijedlog mogućih rješenja za unaprjeđenje svinjogojske proizvodnje na području Banovine.

Trenutno stanje svinjogojske proizvodnje na području Banovine

Najveći broj gospodarstava koja uzgajaju svinje u 2020. godini zabilježen je u okolini najvećih gradova: Petrinje i Gline, dok je najveći broj svinja zabilježen na području grada Petrinje (Jedinstveni registar domaćih životinja, 2020.; Tablica 1.).

Tablica 1. Broj gospodarstava koje uzgajaju svinje i broj svinja na području Banovine 2020. godine

Table 1 Number of farms with pigs and the number of pigs in Banovina region in 2020

Općina / County	Broj gospodarstava	Broj svinja
Donji kukuruzari	110	746
Dvor	262	2 137
Glina	514	4 450
Gvozd	112	936
Hrvatska dubica	112	978
Hr. Kostajnica	55	254
Majur	48	669
Petrinja	519	13 619
Sunja	414	3741
Topusko	137	601
UKUPNO	2283	28131

Izvor: Jedinstveni registar domaćih životinja
Source: Single register of domestic animals

Broj svinja i gospodarstava konstantan je unazad nekoliko godina. Unatoč zadovoljavajućem broju gospodarstava, problem predstavlja struktura gospodarstava prema veličini stada na području Sisačko-moslavačke županije (Tablica 2.).

Tablica 2. Struktura OPG prema broju krmača na području Sisačko-moslavačke županije
 Table 2 Structure of OPG according to the number of sows in the area of Sisak-Moslavina County

Broj gospodarstava Number of farms	Broj krmača / Number of sows				Sve / Total
	Do 5	6-9	10-19	>20	
	35	8	6	2	51

Izvor: Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu, 2021.
 Source: Croatian agency for Agriculture nad food

Na području Sisačko-moslavačke županije i Banovine prevladavaju obiteljska gospodarstva s manjim brojem krmača, što potvrđuje relativno lošu strukturu broja krmača po gospodarstvu (HAPIH, 2021). Takva struktura odraz je prije svega tradicionalnog držanja svinja dijelom za vlastite potrebe, a dijelom za prodaju na tržištu. Zbog značajnih promjena na globalnom tržištu u proizvodnji svinja te svinjskog mesa, ovakva struktura gospodarstava je dugoročno neodrživa. Za pretpostaviti je da će se smanjiti broja gospodarstava s manjim brojem krmača, a povećati broja gospodarstava s većim brojem rasplodnih životinja.

Potencijali za razvoj svinjogojske proizvodnje

Potencijali za razvoj svinjogojske proizvodnje na području Banovine zasnivaju se na nekoliko pretpostavki. Uzgoj svinja na području Banovine ima dugu tradiciju, te ima značajnu ulogu u ukupnoj stočarskoj proizvodnji i cjelokupnom gospodarstvu. Komparativne prednosti za razvoj svinjogojske proizvodnje očituju se kroz mogućnost proizvodnje hrane za svinje (kukuruz, ječam, pšenica, soja i ostale kulture) s obzirom na visoki udio neobrađenih površina (Uremović i Uremović, 1997.). Međutim, za uspješnu proizvodnju svinja ali i ostalih žitarica na obradivim površinama potrebno je voditi računa o zaštiti od divljači. Jedna od velikih prednosti je postojanje velike mesoprerađivačke industrije koja je poznata na domaćem tržištu, ali i na tržištu zemalja u okruženju, te se dodatni potencijal može tražiti u revitalizaciji kooperacije između mesoprerađivačke industrije i uzgajivača svinja na području Banovine. Vlastita prerada mesa na obiteljskim gospodarstvima koja tove svinje, također može povećati dohodak i konkurentnost, te ostvariti dodatno zapošljavanje članova na gospodarstvu. Na području Banovine nalazi se velik broj neiskorištenih objekata za uzgoj svinja koji bi se mogli privesti u funkciju, te na taj način pridonijeti revitalizaciji svinjogojske proizvodnje. Tradicija visoke potrošnje svinjskog mesa na području Banovine, ali i na razini cijele Hrvatske, koja se kreće oko 53 kg/stanovniku (FAO, 2021.) pridonosi mogućnosti razvoja svinjogojstva i ostalih grana poljoprivrede posebno peradarstva u sektoru stočarstva. Ipak, problem predstavlja stalan broj stanovnika, posebice radno aktivnih, a posljedično i smanjenje tržišta. Veliki potencijal za daljnji razvoj usko je vezan uz postojanje tradicije proizvodnje kvalitetnih suhomesnatih proizvoda, poput banijske kobasice, čijom bi se zaštitom i pozicioniranjem na tržištu omogućio razvoj proizvoda s dodanom vrijednošću, razvoj mini-klaonica i objekata za preradu mesa te dodatno povezivanje uzgajivača svinja i mesoprerađivačke industrije. Proizvodi od svinjskog mesa s dodanom vrijednošću, poput suhomesnatih proizvoda (pršuti, šunke, kobasice) imaju za potrebu zrelo meso svinja zrelo meso svinja utovljenih do većih završnih tjelesnih masa (>130 kg), stoga danas na tržištu postoji potencijal za plasman teških svinja. Posebnu priliku proizvođači teških svinja s područja Banovine

imaju za proizvodnju domaćih zaštićenih pršuta, posebice istarskog čija specifikacija proizvoda određuje da sirovina za proizvodnju mora potjecati iz županija kontinentalne hrvatske, u koje je uključena i Sisačko-moslavačka županija (UIPI, 2014.). Proizvodnja teških svinja, odnosno tov svinja do većih završnih tjelesnih masa, određen je specifičnostima koje se očituju kroz povećanu potrošnju hrane u završnim fazama tova i manje dnevne priraste, te u konačnici višom cijenom koštanja sirovine (Salajpal, 2014.). Produženi tov zahtjeva još dodatnih 60-90 dana tova ovisno o ciljnoj tjelesnoj masi za klanje. Uz navedeno, javlja se sklonost većem nakupljanju masnog tkiva (pogoršanje odnosa mišićnog i masnog tkiva), dulja je zauzetost tovilišta (veći broj hranidbenih dana) što u ekonomskom smislu rezultira većim troškovima amortizacije, kapitala, premija osiguranja, veterinarskih troškova ili gubitaka uslijed prijevremenog izlučenja te većim troškovima rada po grlu. Međutim, uz korištenje jeftinijih krmiva poput stočne repe ili lucerne u zadnjoj fazi tova, manji ulazni troškovi mogu biti nešto manji (niži) uz moguću nešto veću kvalitetu mesa.

Banovina je poznata kao tradicionalno stočarski kraj, čemu doprinosi konfiguracija terena, povoljna hidrogeološka svojstva tla, te mogućnost proizvodnje hrane za stoku, kao i potencijali za razvoj ekološkog stočarstva. Svinjogojska proizvodnja danas može se usmjeriti u više područja. Intenzivno svinjogojstvo karakteriziraju velike farme s visokim brojem životinja po proizvodnoj jedinici, te sofisticirana tehnološka rješenja i visoka ulaganja koja pridonose otvaranju radnih mjesta te razvoju mesoprerađivačke industrije (Uremović i Uremović, 1997.). Međutim, izgradnja velikih farmi donosi rizike koji su vezani uz onečišćenje okoliša, zbrinjavanje otpadnih tvari (gnojovka) te potrebne veće količine zemlje za proizvodnju hrane za svinje. Na nacionalnoj razini, velike farme imaju većinu krmača pod kontrolom proizvodnosti, dok se broj obiteljskih gospodarstava i manjih farmi neprestano smanjuje. Oko 86 % krmača u Republici Hrvatskoj uzgaja se na velikim farmama, a tek 14 % na obiteljskim gospodarstvima (Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu, 2021.). Odlika obiteljskih gospodarstava u uzgoju svinja je varijabilni intenzitet proizvodnje, koji se manifestira kroz različite proizvodne rezultate i nižu proizvodnu učinkovitost i konkurentnost (Škorput i sur., 2012.). Proizvodnja svinja na obiteljskim gospodarstvima je često nižeg intenziteta, zbog čega se teže postiže konkurentnost na globalnom tržištu, te je poželjno da se obiteljska gospodarstva usmjere na udruživanje i razvoj proizvoda s dodanom vrijednošću. Unatoč relativno lošoj strukturi broja rasplodnih krmača po gospodarstvu, veliki broj obiteljskih gospodarstava s manjim brojem krmača svjedoči o važnosti tradicijskog držanja svinja i proizvodnji svinjskog mesa za vlastite potrebe, što je potrebno uvažiti prilikom planiranja razvoja svinjogojske proizvodnje. Upravo su obiteljska gospodarstva važna za očuvanje ruralnih prostora (dodatni izvor prihoda, samoopskrba), te mogu poslužiti kao osnova iz koje se mogu razviti tržišno orijentirana gospodarstva. Pri tome bi se uz mala ulaganja ta gospodarstva usmjerila u proizvodnju svinja sa specifičnim zahtjevima, kao što su ekološka proizvodnja svinjskog mesa, proizvodnja teških svinja za preradu u proizvode s dodanom vrijednošću ili tov na otvorenom. Dodatna prednost prilikom orijentacije proizvodnje na specifične proizvode je i postojanje nedavno revitalizirane lokalne pasmine, banijske šare svinje (Salajpal i sur., 2017.). Stoga se pri donošenju strategije o razvoju svinjogojske proizvodnje u obzir moraju uzeti svi navedeni čimbenici.

Razvoj ekološkog svinjogojstva posebno je važan u smislu Europskog zelenog plana (EC, 2019.), koji uključuje niz mjera koje za osnovni cilj imaju smanjiti emisiju stakleničkih plinova i postići klimatsku neutralnost te će u budućnosti snažno zahvatiti i sektor stočarstva. Zadaća ciljevi pokušat će se postići kroz program „Od polja do stola“ (eng. „From Farm To Table“),

odnosno od polja do vilice (eng. „From Farm to Fork“). Osnovne postavke strategije su smanjivanje udjela i rizika opasnih pesticida za 50 %, smanjivanje gubitka hranjivih tvari za 30 %, smanjivanje gubitka hranjivih tvari za najmanje 50 %, a da se pritom ne smanji plodnost tla do 2030. Nadalje, ciljevi su smanjiti upotrebu gnojiva za najmanje 20 %, smanjiti prodaju antimikrobnih sredstava za životinje iz uzgoja i akvakulturu za 50 % do 2030., te povećati udio ekološke poljoprivredne proizvodnje do 2030. na 25 % ukupnog zemljišta.

Komparativna prednost Banovine u prilagodbi svinjogojske proizvodnje Europskom zelenom planu leži u činjenici da je područje Banovine relativno rijetko naseljeno, da su tla neopterećena i time pogodna za ekološku proizvodnju hrane za svinje.

Kao dodatnu prednost u razvoju svinjogojske proizvodnje valja istaknuti već postojeću uspješnu suradnju lokalne samouprave i znanstvenih institucija, koja je rezultirala provođenjem nekoliko projekata financirana od strane Ministarstva poljoprivrede, od kojih treba istaknuti projekte „Revitalizacija uzgoja banijske šare svinje“ (Salajpal i sur., 2017.) te „Održiva proizvodnja svinja na otvorenom na području Banovine“ (Luković i sur., 2018.) u suradnji Agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Grada Petrinje i Ministarstva poljoprivrede.

Prednosti i rizici

Prilikom odabira strategije razvoja svinjogojske proizvodnje na području Banovine u obzir je potrebno uzeti prednosti i rizike koji se mogu pojaviti prilikom organiziranja proizvodnje. U Tablici 3. prikazane su glavne prednosti svinjogojskog sektora u Republici Hrvatskoj, a koji su uz dodatne specifičnosti primjenjive i za područje Banovine.

Tablica 3. Prednosti i rizici u razvoju svinjogojske proizvodnje na području Banovine
Table 3 Advantages and risks for development of pig production in Banovina region

Prednosti/Advantages	Rizici/Risks
Tradicija proizvodnje – lokalna pasmina Tradition – local breed	Nedostatak radne snage i klaoničkih kapaciteta Lack of labour force and slaughtering capacity
Niska samodostatnost – blizina tržišta Low self-sufficiency	Nedostatak poljop. zemljišta – uvjetno Lack of agricultural soil - conditional
Proizvodnih kapaciteta – mesna industrija Existing production facilities – meat industry	Nepovoljna struktura farmi Unfavourable farm structure
Zadovoljavajući broj farmi Satisfying number of farms	Trend smanjenja proizvodnje i br.stanovnika Depopulation trend and decreased production
Trendovi – eko-poljoprivreda, lokalni proizvodi Trends: eco-production, local breeds	Nesigurna cijena svinjskog mesa Unpredictable pork prices
Preuvjeti za ekološku proizvodnju – Zeleni plan Prerequisite for eco-production - Green deal	Niska proizvodnost Low productivity

Na temelju analize prednosti i rizika svinjogojskog sektora, potrebno je donijeti jasne kratkoročne i dugoročne ciljeve kojima se želi postići u svinjogojskoj proizvodnji. Kratkoročni ciljevi obuhvaćaju zaustavljanje pada broja svinja nakon potresa kroz državne potpore potpuno ugroženom području, te pomoć uzgajivačima svinja u količini hrane za svinje i građevinskog materijala za obnovu oštećenih farmi.

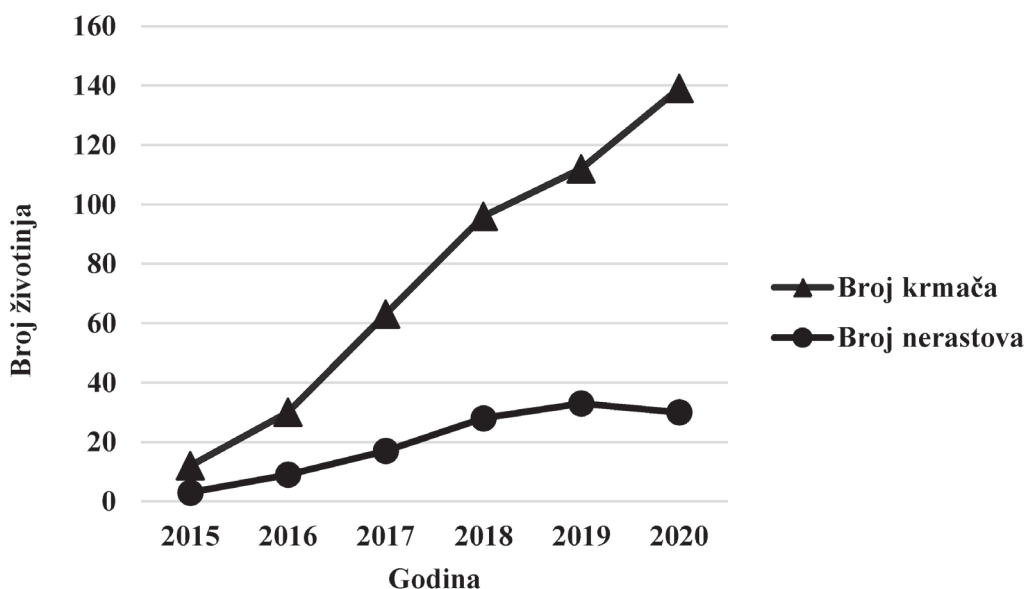
Dugoročni ciljevi su: uspostaviti dugoročnu politiku upravljanja zemljištem, uspostaviti sustav udruživanja uzgajivača svinja područja Banovine, definirati proizvodne ciljeve, definirati ciljano tržišta za svinjsko meso i proizvode od svinjskog mesa, te uskladiti proizvodnu svinjskog mesa sa Zelenim planom Europske unije.

Mjere koje će dovesti do ostvarenja ciljeva obuhvaćaju poticanje udruživanja i organizacija proizvođačkih organizacija, zaštitu tradicionalnih mesnih proizvoda s područja Banovine, marketinšku aktivnost (tradicionalni i lokalni proizvodi: Banijska kobasica, Meso s Banovine), poticanje integracije postojeće mesne industrije i lokalnih uzgajivača, povećanje klaoničkih kapaciteta te edukaciju uzgajivača o mjerama Zelenog plana Europske unije.

Sve navedene komparativne prednosti područja Banovine mogu doprinijeti razvoju svinjogojske proizvodnje uvažavajući trenutno stanje svinjogojske proizvodnje, ukupno gospodarsko stanje, te potencijale koje područje Banovine nudi za razvoj ove gospodarske grane.

Banijska šara svinja

Banijska šara svinja uvrštena je na Popis pasmina, sojeva i hibrida domaćih životinja koje se uzgajaju u Republici Hrvatskoj i Popis izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja 2018. godine (Škorput i sur., 2019.). Revitalizacijom uzgoja banijske šare svinje i povećanjem broja rasplodnih krmača i nerastova stvoreni su uvjeti za daljnji razvoj pasmine i njeno održivo iskorištavanje. Kretanje broja krmača populacije banijske šare svinje prikazano je u Grafikonu 1.

Grafikon 1. Kretanje broja krmača banijske šare svinje
Graph 2 Trend in the number of Banijska spotted pig sows

Izvor: Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu, 2021. Od 2015. godine, kada je uspostavljena matična knjiga za banijsku šaru svinju, bilježi se konstantan porast broja krmača, što je posljedica aktivnosti na njejoj revitalizaciji. Partneri u revitalizaciji populacije banijske šare svinje bili su Udruga uzgajivača svinja Banijska šara, Grad Petrinja, Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Fakultet agrobiotehničkih znanosti Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku, te Ministarstvo poljoprivrede. Zbog svojih proizvodnih odlika, koje banijsku šaru svinju čine usporedivom s visokoproduktivnim pasminama svinja, banijska šara svinja može naći svoje mjesto u svinjogojskoj proizvodnji na području Banovine.

Slika 1. Krmača banijske šare svinje

Figure 1 Banija spotted pig sow

Izvor- source: Salajpal i sur., 2017.

Banijska šara svinja odlikuje se osrednjom plodnošću (Menčik i sur., 2019.; Škorput i sur., 2020.), relativno dobrim tovnim svojstvima i zadovoljavajućom kvalitetom mesa. Zbog svoje otpornosti na različite uvjete držanja, pogodna je za držanje na otvorenom (Slika 1.), pri čemu se tov na otvorenom može odvijati od proljeća do jeseni. Tovom do većih završnih masa dobiva se kvalitetna sirovina za proizvodnju suhomesnatih proizvoda (Salajpal, 2014.; Senčić i Samac, 2018.). Uz ekološki prihvatljiviji način držanja, koji tovljenicima omogućuje kretanje i time povećanu dobrobit, može se postići dodana vrijednost suhomesnatih proizvoda dobivenih preradom mesa tovljenika banijske šare svinje. Kako bi se postigao održivi uzgoj banijske šare svinje, potrebno je poduzeti sljedeće mjere:

- mjerama potpore lokalne samouprave poticati uzgoj rasplodnih svinja banijske šare svinje
- provoditi kontrolu provođenja uzgojnog programa s ciljem zadržavanja genetske ujednačenosti pasmine
- definirati uzgojne ciljeve, koji će uključivati proizvodnju visokokvalitetnih proizvoda s dodanom vrijednošću
- provesti marketinške aktivnosti za pozicioniranje suhomesnatih proizvoda na tržištu
- pokrenuti procese dodjeljivanje oznaka zaštite tradicionalnih proizvoda od banijske šare svinje s područja Banovine

Navedenim mjerama postići će se dugoročni ciljevi u održivom uzgoju banijske šare svinje.

Udruga uzgajivača svinja „Banijska šara“ djeluje od 2015. godine. Udruga je primjer uspješnog udruživanja uzgajivača što je uz podršku akademske zajednice, lokalne samouprave i države rezultiralo revitalizacijom uzgoja banijske šare svinje. Kroz svoju djelatnost Udruga pridonosi održivom upravljanju ovom pasminom, čime se potvrđuje važnost udruživanja poljoprivrednika, ali i suradnja s znanstvenim i stručnim institucijama, kao i važnost pomoći države i lokalne samouprave.

Zaključak

S obzirom na trenutno stanje svinjogojске proizvodnje i komparativne prednosti, postoje pretpostavke za daljnji razvoj svinjogojstva na Banovini. To se posebno odnosi na poticanje ekološke proizvodnje svinjskog mesa i prilagodbu Europskom zelenom planu, marketinško pozicioniranje suhomesnatih proizvoda s područja Banovine te integraciju već postojeće mesne industrije s uzgajivačima svinja. Pri tome je potrebno napraviti dodatni iskorak u poboljšanju strukturi farmi prema broju krmača, posebice obiteljskih gospodarstava, te edukaciji uzgajivača.

LITERATURA

1. Europska unija, Europska komisija, Europski zeleni plan, COM(2019) 640 final, dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX%3A52019DC0640&from=EN>
2. FAO (2021.): [Food balances]. License: CC BY-NC-SA 3.0 IGO. Extracted from: <https://www.fao.org/faostat/en/#data/FBS>. Date of Access: 08-02-2021.
3. Ministarstvo poljoprivrede (2020.): Izvješće iz Jedinstvenog registra domaćih životinja.
4. Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu (2021.): Svinjogojstvo: godišnje izvješće 2020., Osijek.
5. Luković, Z., Karolyi, D., Škorput, D., Kaić, A., Kasap, A., Kos, I., Salajpal, K., Klišanić, V., Mahnet, Ž. (2018.): Održiva proizvodnja svinja na otvorenom na području Banovine, Sveučilište u Zagrebu Agronomski fakultet.
6. Menčik, S., Klišanić, V., Špehar, M., Mahnet, Ž., Škorput, D., Luković, Z., Karolyi, D., Ekert Kabalin, A., Salajpal, K. (2019.): Reproductivni pokazatelji banijske šare svinje tijekom revitalizacije pasmine, Veterinarski arhiv, 89(2): 183:189.
7. Ritzoffi, N. (1931.): Prinosa k poznavanju Turopoljskog svinjčeta, Veterinarski arhiv, 1(1-4): 533-571.
8. Salajpal, K. (2014.): Upravljanje rizicima u produženom tovu svinja. Zbornik predavanja 10. savjetovanja uzgajivača svinja u Republici Hrvatskoj 31-34.
9. Salajpal, K., Menčik, S., Šalamon, D., Karolyi, D., Klišanić, V., Mahnet, Ž., Škorput, D., Luković, Z. (2017.): Revitalizacija uzgoja banijske šare svinje, Sveučilište u Zagrebu Agronomski fakultet.
10. Senčić, Đ., Samac, D. (2018.): Hranidba svinja u produženom tovu za proizvodnju tradicionalnih trajnih mesnih proizvoda, Krmiva 59(2): 95-107.
11. Škorput, D., Torček, I., Menčik, S., Mahnet, Ž., Klišanić, V., Karolyi, D., Luković, Z., Salajpal, K. (2020.): Čimbenici plodnosti krmača banijske šare svinje, Zbornik radova 55. hrvatskog i 15. međunarodnog simpozija agronoma, Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet, 389-392.
12. Šram, F. (1950.): Domaće pasmine svinja u Narodnoj Republici Hrvatskoj, Glasilo Malostočarskog društva i Malostočarske zadruge s.o.j. u Zagrebu, 7: 389-397.
13. Škorput, D., Gorjanc, G., Luković, Z. (2012.): Evaluation of connectedness between the management units of landracebreed of pigs in Croatia, Acta agriculturae Slovenica 100(3): 181-185.
14. Tretinjak, M. (2009.): Plodnost svinja na obiteljskim gospodarstvima u razdoblju od deset godina. Diplomski rad, Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet.
15. Udruga proizvođača istarskog pršuta (2014.): Istarski pršut - Istrski pršut, Oznaka izvornosti - SPECIFIKACIJA, https://poljoprivreda.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/datstore/filestore/97/Izmijenjena_Specificacija_proizvoda_Istarski_prsut-Istrski_prsut.pdf, pristupljeno 22. lipnja 2020.
16. Uremović, M., Uremović, Z. (1997.): Svinjogojstvo, Agronomski fakultet, Zagreb.

PIG PRODUCTION CHARACTERISTICS AND PERSPECTIVES IN BANOVINA REGION

Summary

Pig production in the Banovina region has a long tradition and a high share in livestock and overall agricultural production. Given the current state of pig production and comparative advantages, there are assumptions for the further development of pig farming in the Banovina region. This is especially important in the context of organic pork production and adaptation to the European Green Deal, positioning of cured meat products from the Banovina region on the market and integration of the already existing meat industry with pig farmers. In addition, it is necessary to take another step to improve the farm structure in terms of the number of sows per farm, focusing on family farms. The added value of cured meat products can be achieved with more environmentally friendly rearing methods, which allow for natural behavior of breeding and fattening pigs and thus higher welfare. A special feature is the Banija spotted pig with a growing population that can contribute to the development and added value of pig production in the Banovina region.

Key words: pigs, development, Banija spotted pig

Primljeno – received: 11.02.2022.
Prihvaćeno – accepted: 22.06.2022.